

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2015-09-30
Besvaras senast
2015-10-21

Till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:28 Döljande av arbetslösheten genom sjukskrivningar

Under en interpellationsdebatt den 27 augusti 2015 yttrade socialförsäkringsminister Annika Strandhäll följande: ”Sjuktalet, som ökade i slutet av 90-talet bland annat på grund av finanskrisen och stora förändringar i den offentliga sektorn.” Detta är en korrekt återgivning av utvecklingen ur perspektivet att krisen i början av 90-talet slog mycket hårt mot Sveriges ekonomi. Drygt en halv miljon arbetstillfällen försvann på bara några år, varav en stor del inom offentlig sektor. Vad som däremot är uppseendeväckande med socialförsäkringsministerns uttalande är hur hon på ett mycket tydligt sätt förklarar den kraftiga ökningen av sjukskrivningar med ökad arbetslöshet och inte ökad ohälsa.

Att sjukförsäkringen användes av Göran Perssons tidigare regering för att slussa ut friska människor från arbetsmarknaden i syfte att dölja arbetslösheten var en av 00-talets mest tydliga politiska konfliktlinjer. Inte minst var det preluden till den än mer omdiskuterade sjukförsäkringsreform som Alliansen genomförde. Under hela denna nästan två decennier långa debatt har Socialdemokraterna antingen förnekat vad som hände eller tillämpat principen ”anfall är bästa försvar” och angripit Alliansens nödvändiga åtstramningar av sjukförsäkringen. Därför är det nu förvånande att socialförsäkringsministern helt plötsligt erkänner att den kraftiga ökningen av ohälsotalen mellan 1997 och början av 2000-talet berodde på att arbetslösa gömdes undan i sjukförsäkringen. Detta måste ses som en av ”pudel” i paritet med när den tidigare S-finansministern Kjell-Olof Feldt tog på sig ansvaret för 90-talskrisen.

Frågan handlar dock om mycket mer än att bara politisk samtidshistoria. Den är politiskt relevant i dag mot bakgrund av att alltmer talar för att Socialdemokraterna åtminstone delvis avser att tillämpa samma strategi som i slutet av 90-talet: arbetslösheten ska döljas bland annat genom att göra sjukförsäkringssystemet mer generöst.

Den tidigare alliansregeringen stoppade och vände den tidigare negativa utvecklingen. Mellan 2006 och 2011 hade sjukfrånvaron minskat med nästan 50 procent. Mellan 2006 och 2014 hade antalet förtidspensionärer minskat med nästan 60 procent. Bakgrunden till denna drastiska minskning var Alliansens sjukvårdsreform, som innebar omfattande åtstramningar av systemet, vilket genomfördes under stor protest från socialdemokratin.

Visserligen kunde vi efter 2011 se en ökning av sjukskrivningarna med mellan 10 och 20 procent, vilket är en oroväckande utveckling men fortfarande nästan 30 procent lägre än 2006. Lösningen på detta är att genomföra genomtänkta åtstramningar av systemet utan att verkligt sjuka kommer i kläm. Inriktningen måste dock ha regelskärpningar som övergripande inriktning. Görs sjukförsäkringen mer generös kommer fler att sjukskrivas/förtidspensioneras utan att de med nödvändighet är sjuka. Regeringen försöker sig nu på konststycket att göra sjukförsäkringen mer generös och godtycklig genom att ta bort den borte tidsgränsen. Samtidigt hoppas man på att sjukskrivningarna ska minska. Resonemanget är direkt självmotsägande.

Därtill försöker socialförsäkringsministern blanda bort korten i debatten genom att bildsätta att hon ärvde en sjukförsäkring i sämre skick än den tidigare S-regeringen lämnade den. 2006 var utgifterna för sjukförsäkringen 129,6 miljarder kronor. 2014 var de 96,5 miljarder, alltså dryga 33 miljarder kronor lägre, trots en omfattande befolkningsökning och en inflation på mer än 10 procent. Om ministern eftersträvar en konstruktiv debatt om hur man ska tackla dagens problem med ökade sjukförsäkringskostnader kan hon inte samtidigt föra en ”krig är fred”-retorik.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga socialförsäkringsministern:

Hur menar socialförsäkringsministern att en generösare och mer godtycklig sjukförsäkring – bland annat genom en slopad borte tidsgräns – leder till att färre sjukskrivs?

Alliansens regeringsperiod innebar den största minskningen av sjukfrånvaron och förtidspensionerna på decennier. Anser socialförsäkringsministern att det är korrekt att beskriva detta som att ohälsotalen ökade?

.....
Fredrik Schulte (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors